

1 פרשת השבוע פותחת בפסוק:

41 מְהֵאֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא ("אֲבָרְהָם"). וְעִנְנָן הַשָּׁנִי הוּא
 42 הָאֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא הַתְּעוֹרוֹרוֹת מִלְּמַעְלָה, בְּחִינַת אֲבָרְהָם, שְׁ(בְּאֵה
 43 לְאַחֲרֵי הָאֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא הַתְּעוֹרוֹרוֹת מִלְּמַטָּה (וְ)נֹתְנָת פֶּתַח
 44 בְּאֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא שְׁיִהְיֶה כְּתוּצָא מִמְּנָה עִנְנָן שֶׁל
 45 הוֹלְדָה⁴, וְזֶהוּ עִנְנָן "אֲבָרְהָם"
 46 הוֹלִיד אֶת יִצְחָק"⁵ היינו
 47 הַתְּעוֹרוֹרוֹת מִלְּמַעְלָה שֶׁעַל־יְדֵהּ
 48 הַהַתְּעוֹרוֹרוֹת לְמַטָּה 'מֹולִידָה', מְבִיאָה
 49 פִּירוֹת וְתוֹצְאוֹת.

2 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם, אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק¹.
 3 וַיְדוּעָה הַקּוֹשֵׁיָא בְּזָה, בְּמַרְשֵׁי הַתּוֹרָה וּבְתוֹרוֹת הַחֲסִידוֹת דְּמֵאֲחַר
 4 שְׁכָבָר נְאֻמַּר "יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם", לְמָה חוֹזֵר הַקְּתוּב וְכוּפֵל
 5 "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק"
 6 ולכאורה הרי זו כפילות מיותרת?
 7 גַּם צְרִיךְ לְהַבִּין מְדוּעַ נִזְכָּרוּ
 8 בְּקְתוּב אֲבָרְהָם וְיִצְחָק
 9 בְּשְׂמוֹתֵיהֶם שְׁתֵּי פְעָמִים?
 10 וּמִבְּאֵר בְּזָה בְּתוֹרָה אִוּר²;
 11 לְאִדְמוּר' הַזֶּקֶן וּבְתוֹרַת חַיִּים³;
 12 לְבִנו אִדְמוּר' הָאֲמַצְעִי (דִּי)
 13 חֲסִידֵישָׁע סְדָרָה פִּרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ
 14 הַחֲסִידוֹת), שְׁ"אֲבָרְהָם" הוּא
 15 בְּחִינַת 'מִינ דְּכוּרִין', זְכוּרִים
 16 אֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא, הַתְּעוֹרוֹרוֹת
 17 מִלְּמַעְלָה וְ"יִצְחָק" הוּא בְּחִינַת
 18 'מִינ נֹקְבִין' נְקִיבִים,
 19 אֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא הַתְּעוֹרוֹרוֹת
 20 מִלְּמַטָּה. כְּלוּמַר בְּדֶרֶךְ כָּלל הַשְּׁפַעָה
 21 בָּאָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְהוֹכֵר מִסְּמַל אֵת
 22 בְּחִינַת הַמְּשַׁפֵּיעַ, וְהִנְקָבָה מִסְּמַלֵּת אֵת
 23 בְּחִינַת הַמְּקַבֵּל, וְהַשְּׁפַעָה הִיא הַמְּשַׁכָּה
 24 שֶׁל 'מִינ דְּכוּרִין', אֵךְ יֵשׁ גַּם הַתְּעוֹרוֹרוֹת
 25 וְהַשְּׁפַעָה בְּדֶרֶךְ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וְהִיא
 26 הַתְּעוֹרוֹרוֹת וְהַעֲלָאָה שֶׁל 'מִינ נֹקְבִין',
 27 וְעַל כֵּךְ מְבֹאֵר כַּאֵן שֶׁעֲבוּדַת ה' שֶׁל
 28 אֲבָרְהָם הִיחָה בְּדֶרֶךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה,
 29 וְשֶׁל יִצְחָק הִיחָה בְּדֶרֶךְ מִלְּמַטָּה
 30 לְמַעְלָה.

בס"ד. שבת פרשת תולדות, ב' כסלו, ה'תשכ"ה*

1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם, אֲבָרְהָם הוֹלִיד
 2 אֶת יִצְחָק¹. וַיְדוּעָה הַקּוֹשֵׁיָא בְּזָה,
 3 דְּמֵאֲחַר שְׁכָבָר נְאֻמַּר "יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם", לְמָה
 4 חוֹזֵר הַקְּתוּב וְכוּפֵל "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק".
 5 גַּם צְרִיךְ לְהַבִּין מְדוּעַ נִזְכָּרוּ בְּקְתוּב אֲבָרְהָם
 6 וְיִצְחָק שְׁתֵּי פְעָמִים. וּמִבְּאֵר בְּזָה בְּתוֹרָה אִוּר²;
 7 וּבְתוֹרַת חַיִּים³ (דִּי חֲסִידֵישָׁע סְדָרָה),
 8 שְׁ"אֲבָרְהָם" הוּא בְּחִינַת 'מִינ דְּכוּרִין',
 9 אֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא, וְ"יִצְחָק" הוּא בְּחִינַת 'מִינ
 10 נֹקְבִין', אֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא. וַיֵּשׁ בְּזָה שְׁנֵי
 11 עִנְיָנִים. עִנְיָן הָרֵאשׁוֹן הוּא הָאֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא
 12 שְׁמַעוֹרְרַת אֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא, וְזֶהוּ "יִצְחָק בֶּן
 13 אֲבָרְהָם", שְׁהֵאֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא ("יִצְחָק") הִיא
 14 בְּבְחִינַת 'בֶּן', שְׁנִלְקַחַת מֵהָאֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא
 15 ("אֲבָרְהָם"). וְעִנְיָן הַשְּׁנַיִ הוּא הָאֲתָעְרוּתָא־
 16 דְלַעֲיִלָא שְׁ(בְּאֵה לְאַחֲרֵי הָאֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא
 17 (וְ)נֹתְנָת פֶּתַח בְּאֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא שְׁיִהְיֶה מִמְּנָה
 18 עִנְיָן שֶׁל הוֹלְדָה⁴, וְזֶהוּ עִנְנָן "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת
 19 יִצְחָק"⁵. וְעוֹד בְּאִוּר בְּזָה⁶, דְּהִנְהָ, אֲבָרְהָם הוּא
 20 בְּחִינַת חֲסֵד, וּבְעֲבוּדַת הָאָדָם הוּא עִנְיָן הָאֲהָבָה.
 21 וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה, וּבְעֲבוּדַת הָאָדָם הוּא
 22 עִנְיָן הִירָאָה. וְכִיּוֹן שְׁשֵׁנִי הָעִנְיָנִים דְּאֲהָבָה וְיִרְאָה
 23 נְחָלְקִים בְּכָלִלוֹת לְשִׁתֵּי מְדֻרְגוֹת, אֲהָבָה זֹטָא
 24 וְאֲהָבָה רַבָּה, יִרְאָה זֹטָא וְיִרְאָה עֵילָאָה, לְכֵן
 25 נְאֻמַּר בְּפִסּוּק שְׁתֵּי פְעָמִים "אֲבָרְהָם" וּשְׁתֵּי
 26 פְעָמִים "יִצְחָק". וְהִנְהָ, סְדָר הָעֲבוּדָה הוּא -
 27 יִרְאָה תְּמָאָה, אֲהָבָה זֹטָא, אֲהָבָה רַבָּה וְיִרְאָה

1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם, אֲבָרְהָם הוֹלִיד
 2 אֶת יִצְחָק¹. וַיְדוּעָה הַקּוֹשֵׁיָא בְּזָה,
 3 דְּמֵאֲחַר שְׁכָבָר נְאֻמַּר "יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם", לְמָה
 4 חוֹזֵר הַקְּתוּב וְכוּפֵל "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק".
 5 גַּם צְרִיךְ לְהַבִּין מְדוּעַ נִזְכָּרוּ בְּקְתוּב אֲבָרְהָם
 6 וְיִצְחָק שְׁתֵּי פְעָמִים. וּמִבְּאֵר בְּזָה בְּתוֹרָה אִוּר²;
 7 וּבְתוֹרַת חַיִּים³ (דִּי חֲסִידֵישָׁע סְדָרָה),
 8 שְׁ"אֲבָרְהָם" הוּא בְּחִינַת 'מִינ דְּכוּרִין',
 9 אֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא, וְ"יִצְחָק" הוּא בְּחִינַת 'מִינ
 10 נֹקְבִין', אֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא. וַיֵּשׁ בְּזָה שְׁנֵי
 11 עִנְיָנִים. עִנְיָן הָרֵאשׁוֹן הוּא הָאֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא
 12 שְׁמַעוֹרְרַת אֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא, וְזֶהוּ "יִצְחָק בֶּן
 13 אֲבָרְהָם", שְׁהֵאֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא ("יִצְחָק") הִיא
 14 בְּבְחִינַת 'בֶּן', שְׁנִלְקַחַת מֵהָאֲתָעְרוּתָא־דְלַעֲיִלָא
 15 ("אֲבָרְהָם"). וְעִנְיָן הַשְּׁנַיִ הוּא הָאֲתָעְרוּתָא־
 16 דְלַעֲיִלָא שְׁ(בְּאֵה לְאַחֲרֵי הָאֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא
 17 (וְ)נֹתְנָת פֶּתַח בְּאֲתָעְרוּתָא־דְלַתְמָא שְׁיִהְיֶה מִמְּנָה
 18 עִנְיָן שֶׁל הוֹלְדָה⁴, וְזֶהוּ עִנְנָן "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת
 19 יִצְחָק"⁵. וְעוֹד בְּאִוּר בְּזָה⁶, דְּהִנְהָ, אֲבָרְהָם הוּא
 20 בְּחִינַת חֲסֵד, וּבְעֲבוּדַת הָאָדָם הוּא עִנְיָן הָאֲהָבָה.
 21 וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה, וּבְעֲבוּדַת הָאָדָם הוּא
 22 עִנְיָן הִירָאָה. וְכִיּוֹן שְׁשֵׁנִי הָעִנְיָנִים דְּאֲהָבָה וְיִרְאָה
 23 נְחָלְקִים בְּכָלִלוֹת לְשִׁתֵּי מְדֻרְגוֹת, אֲהָבָה זֹטָא
 24 וְאֲהָבָה רַבָּה, יִרְאָה זֹטָא וְיִרְאָה עֵילָאָה, לְכֵן
 25 נְאֻמַּר בְּפִסּוּק שְׁתֵּי פְעָמִים "אֲבָרְהָם" וּשְׁתֵּי
 26 פְעָמִים "יִצְחָק". וְהִנְהָ, סְדָר הָעֲבוּדָה הוּא -
 27 יִרְאָה תְּמָאָה, אֲהָבָה זֹטָא, אֲהָבָה רַבָּה וְיִרְאָה

(* ע"פ לקו"ש ח"ה ע' 366 ואילך. 1) ריש פרשתנו. 2) יז, ג-ד. 3) קמג, ג ואילך. קמח, סע"ב ואילך. 4) בדוגמת מ"ד ומ"ן בגשמיות, אשר (א) הזרעת האשה היא ע"י התעוררות הזכר, וגם (ב) כירור טיפת מ"ן (שע"ז נעשה ההולדה) הוא מהמשכת מ"ד (סד"ה ואלה תולדות בתו"א (יז, סע"ג ואילך) ותו"ח (קמח, סע"ב ואילך)). 5) וזהו גם מה שנרמז בתחילת הפסוק תולדות יצחק בן אברהם, אשר התולדות דיצחק הוא להיותו בן אברהם (תו"ח שם (קמח, ד ואילך)). 6) אוה"ת פרשתנו קלו, ב.

שבת פרשת תולדות, ב' כסלו, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

1 הוא סדר ארבע אותיות שם הוי' מלמטה למעלה⁷. וכפי
 2 שמוכח בחסידות (מהווה) שהוי' של שם הוי' היא "דחילו", יראה. וה"א
 3 (הראשונה) היא "דחמיו", אהבה. הוא"ו היא "דחמיו" וה"א (האחרונה) היא
 4 "דחילו", וסדר הדברים הוא שהתחלה היא ביראה תתאה, אחר כך שם בחינת
 5 של אהבה, ואהבה זוטא ואהבה רבה
 6 (רמו לדבר: "ואהבת" בנימטריא ב'
 7 פעמים "אור", ואחר כך באים לבחינת
 8 יראה עילאה שלמעלה מאהבה רבה.
 9 וכן הוא גם הסדר בעבודת
 10 התפלה (שעליה נאמר⁸
 11 סולם מוצב ארצה וראשו
 12 מגיע השמימה - היינו סדר
 13 העבודה בתפילה הוא מהארץ לשמים,
 14 מלמטה למעלה), שלכל-
 15 לראש השלב הראשון בעבודת
 16 התפילה הוא ענין יראה תתאה,
 17 שצריכה להיות קודם
 18 התפלה⁹ בתור הכנה לתפילה
 19 (כפירוש¹⁰ בתורת החסידות
 20 שהחדוש דעבודת התפלה
 21 שהיא עבודה מיוחדת של התבוננות
 22 המעוררת את הרגש הוא ענין
 23 האהבה, ואילו ענין היראה
 24 צריך להיות במשך כל היום
 25 ולא רק בעת עבודת התפילה).
 26 ואחר-כך בעת התפלה עצמה,
 27 צריך לעורר את האהבה,
 28 תחלה אהבה זוטא ואחר-כך
 29 בהמשך התפילה, ככל שמוסיפים
 30 להתעמק בהתבוננות ולעורר את הרגש,
 31 צריך להגיע לדרגה נעלית יותר באהבת
 32 ה', אהבה רבה. ואחר-כך
 33 בתפלת 'שמונה-עשרה' שהיא של עבודת התפילה באים
 34 ליראה עילאה, הדרגה הגבוהה ביראה (הנעלית יותר מאהבה רבה)
 35 ביטול במציאות ביטול מוחלט של המציאות האישית.
 36 וזהו סדר היתוב לפי ביאור זה בענינים הפנימי של אברהם ויצחק
 37 "יצחק (בן) אברהם, אברהם (הוליד את) יצחק", דהינו
 38 - סדר הדברים בעבודת ה' הוא יראה (תתאה), מידתו של יצחק
 39 אהבה (זוטא), מידתו של אברהם אהבה (רבה) שגם היא מידתו
 40 של אברהם, יראה (עילאה) שגם היא מידתו של יצחק.

ביאור בדרך אפשר

41 ולפי שני ביאורים הנ"ל מבארת מעלת יצחק על אברהם
 42 (שלכן הנה לעתיד-לבא יאמרו ליצחק דוקא "פי אתה
 43 אבינו"¹¹ כמאמר חכמינו ז"ל בנגמרא: "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר
 44 רבי ינאי: מאי דכתיב 'כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירונו
 45 אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך'.
 46 לעתיד-לבוא יאמר לו הקדוש-ברוך-
 47 הוא לאברהם: בניך חטאו לי! אמר
 48 לפניו: ריבוננו של עולם! ימחו על
 49 קדושת שמך. אמר: אימרו ליה ליעקב,
 50 דהוה ליה צער גידול בניו, אפשר
 51 דבעי רחמי עלייהו, אמר ליה: בניך
 52 חטאו! אמר לפניו: ריבוננו של עולם!
 53 ימחו על קדושת שמך! אמר: לא כסבי
 54 טעמא, ולא בדרדקי עצה.
 55 אמר לו ליצחק: בניך חטאו לי! אמר
 56 לפניו: ריבוננו של עולם! בני ולא
 57 בניך? בשעה שהקרימו לפניך נעשה
 58 לנשמע קראת להם בני בכורי ישראל,
 59 עכשיו בני ולא בניך?... פתחו ואמרו
 60 'אתה אבינו...'. לביאור
 61 הראשון: פיון שהעלאת
 62 דגבורות מלמטה למעלה
 63 היא ללא הגבלה, מה-שאין-
 64 כן המשכת החסדים
 65 מלמטה למטה היא
 66 בהגבלה¹² כמבואר ב'תורה אור'
 67 פרשתנו: "לעתיד-לבוא כתיב כי אתה
 68 אבינו שעיקר הצחוק והשמחה יהיה
 69 מבחינת יצחק שהוא מטה למעלה
 70 אשר בחינה זו אין קץ ותכלית כו'
 71 מה-שאין-כן (אברהם) בבחינת ממעלה
 72 למטה יש לה גבול המשכה למטה
 73 ולכן באברהם כתיב ב' פעמים אברהם, אברהם הא' הוא המשכה שיתהווה
 74 בחינת חכמה ובינה דאצילות ואלוקי אבותינו כנוכר לעיל. והמשכה ב'
 75 בבריאה-יצירה-עשיה. מה-שאין-כן יצחק בחינת מלמטה למעלה בחינת אין
 76 קץ ותכלית והכל ירוממוך סלה. ומוזה נתהווה עיקר הצחוק כי גמירי משמיא
 77 מיהב יחבי משקל לא שקלי כו' מיהב הוא בחינת השתלשלות מאין ליש כו'.
 78 אבל עבודת האדם הוא ההיפוך והוא להיות ביטול היש לאין והוא בחינת
 79 יצחק צחוק ותענוג גדול". ולביאור השני - פי יראה¹³ מידתו של
 80 יצחק היא למעלה מאהבה¹⁴ מידתו של אברהם.

עילאה. וכן הוא סדר ארבע אותיות שם הוי'
 מלמטה למעלה⁷. וכן הוא גם הסדר בעבודת
 התפלה (שעליה נאמר⁸
 וראשו מגיע השמימה - מלמטה למעלה),
 שלכל-לראש הוא ענין יראה תתאה, שצריכה
 להיות קודם התפלה⁹ (כפירוש¹⁰ שהחדוש
 דעבודת התפלה הוא ענין האהבה, ואילו ענין
 היראה צריך להיות במשך כל היום). ואחר-כך
 בעת התפלה, צריך לעורר את האהבה, תחלה
 אהבה זוטא ואחר-כך אהבה רבה. ואחר-כך
 בתפלת 'שמונה-עשרה' באים ליראה עילאה,
 ביטול במציאות. וזהו סדר היתוב "יצחק (בן)
 אברהם, אברהם (הוליד את) יצחק", דהינו -
 יראה (תתאה), אהבה (זוטא), אהבה (רבה),
 יראה (עילאה). ולפי שני ביאורים הנ"ל מבארת
 מעלת יצחק על אברהם (שלכן הנה לעתיד-לבוא
 יאמרו ליצחק דוקא "פי אתה אבינו"¹¹).
 לביאור הראשון: פיון שהעלאת דגבורות
 מלמטה למעלה היא ללא הגבלה, מה-שאין-כן
 המשכת החסדים מלמטה למטה היא
 בהגבלה¹². ולביאור השני - פי יראה¹³ היא
 למעלה מאהבה¹⁴.

(7) תו"א מקץ מ, ד. לקו"ת בלק עג, א. 8) לשון הכתוב - ויצא כח, יב. וראה זח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. ת"ז תי' מה.
 (9) ובלקו"ת שם, שיראה תתאה היא בפסוקי דזמרה. 10) קונטרס העבודה פ"ג. 11) שבת פט, ב. 12) תו"א שם יז, ג. תו"ח
 שם קמה, ד. 13) וגם יראה תתאה (שבגילוי היא למטה גם מאהבה זוטא) שרשה ביראה עילאה (שלמעלה גם מאהבה רבה)
 - לקו"ת ראה לא, א. וראה בקונטרס העבודה שם, שאהבה היא בבחי' גילויים, ויראה, גם יראה תתאה, היא בבחי' עצמות.
 (14) אוה"ת שם. וראה גם תו"ח שם קמז, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ב) וְהָיָה בְּאֶחָד הַבְּיָכְלָאֵף כַּךְ שֶׁל מֵאִמְרוֹ חֲסִידוֹת בִּכְתָב יָד שִׁיִּצְאוּ
2 לְאַחֲרוֹנָה לְחֵרוֹת¹⁵ (בדרך כלל הכוונה לכתבים שהיו ברוסיה והגיעו
3 לידי הרבי), יִשְׁנוּ מֵאִמְרוֹ חֲסִידוֹת שֶׁל הַיְצֻמָּח צְדָק' עַל הַפְּסוּק
4 "וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק", וְבוֹ מִבְּאֵר, שֶׁעֵיקַר הַמַּעֲלָה דִּיצְחָק
5 עַל אֲבֵרָהּם הִיא לְעֵתִיד לְבוֹא.
6 בימות המשיח דְּוָקָא. וְהִינוּ,
7 שְׁגַם עֲכָשׁוּ בזמן הגלות יֵשׁ
8 מַעֲלָה בְּגִבּוֹרָה מִידוֹת שֶׁל יִצְחָק
9 עַל חֶסֶד מִידוֹת שֶׁל אֲבֵרָהּם
10 (כמבואר לעיל מעלת ההעלאה מלמטה
11 למעלה על ההמשכה מלמעלה למטה),
12 אָבֵל בזמן הזה בְּכַדִּי שֶׁתְּהִיָּה
13 מַעֲלַת הַגְּבוּרָה, צְרִיכָה
14 הַגְּבוּרָה לְקַבֵּל מִהַחֶסֶד מְקוֹר
15 ההשפעה. מִה־שְׁאִינ־פֶּן לְעֵתִיד,
16 לֹא תִצְטָרֵף הַגְּבוּרָה לְקַבֵּל
17 מִהַחֶסֶד¹⁶ וְלֹכֵן דּוּקָא לְעֵתִיד לְבוֹא
18 מַעֲלַת הַגְּבוּרָה תְּבוֹא לִידֵי בִיטוּי.
19 וְעַל-פִּיזָה מִבְּאֵר הַסְּתִירָה
20 לְכַאוּרָה בֵּין הַמִּבְּאֵר בְּכַמָּה
21 מְקוֹמוֹת בְּקַבְלָה וְחֲסִידוֹת
22 שֶׁחֲסִידִים הֵם לְמַעֲלָה
23 מְגִבּוֹרוֹת, וְבֵין הַמִּבְּאֵר בְּכַמָּה
24 מְקוֹמוֹת, וְעַל זֶה נִגְעַנְשׁ, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהַפְּרִיד (וְאִתְּפֻלָּג)
25 (גְּבוּרָה) עַל הַכֶּסֶף (חֶסֶד) כִּפִּי
26 שֶׁמִּשְׁמִיךְ וּמְפֹרֵט. דְּהִנֵּה יְדוּעֵי¹⁷
27 בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת בְּעֵנֵן מַחְלֻקָּת
28 קָרַח עַל כְּהוֹנֵת אֶהְרֹן, שֶׁרָצָה
29 קוֹרָה שֶׁהַגְּבוּרוֹת לֹא יִהְיוּ
30 טְפֹלוֹת לְחֲסִידִים אֲלֵא הַגְּבוּרוֹת
31 יִהְיוּ עֵיקַר (בְּדוּגְמָה דְּלְעֵתִיד,
32 שְׁאֵז יִהְיוּ הַגְּבוּרוֹת עֵיקַר),
33 אֲבֵל הָאֵמֶת הִיא שַׁעַר שֶׁלֹּא נִשְׁלַמָּה
34 'עֲבוּדַת הַבִּירוּרִים' אִי אִפְשֶׁר שֶׁהַגְּבוּרוֹת
35 יִהְיוּ הַעֵיקַר.
36 וְעַל זֶה נִגְעַנְשׁ קוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי
37 שֶׁהַפְּרִיד (וְאִתְּפֻלָּג נַחֲלֵק וְנִפְרָד)
38 הַגְּבוּרוֹת מִהַחֲסִידִים, גְּרַם
39 חֲסִירוֹן בְּשִׁנְיָהּם, הֵן בְּחֲסִידִים
40 וְהֵן בְּגִבּוֹרוֹת (שְׁזָהוּ פִּירוּשׁ
41 נוֹסֵף בְּיִאֲתְפֻלָּג, שֶׁהוּא עֵנֵן
42 שֶׁל מַחְלֻקָּת וְחֲסִירוֹן בְּכָל

אֶחָד מֵהֶם גּוֹפֵא עֲצוּמוֹ), וְלֹכֵן הָיָה גַם עֲנָשׁוֹ שֶׁל קוֹרָה
(שֶׁהַעוֹנֵשׁ הוּא לְפִי הַפָּגַם¹⁸, כְּמִבּוֹאֵר בְּתַנְיָא פֶּרֶק כָּד (בְּהַגְהָה) "וּלְפִי
עֵרַךְ וְחִלּוּקֵי בְּחִינַת הַפָּגַם בְּנַפְשׁ וּבִשְׂרָשָׁה בְּעֵלְיוֹנִים, כִּךְ הֵם חִלּוּקֵי בְּחִינַת
הַמִּיּוּק וְהַעוֹנֵשׁ בְּגִיּהוֹנִים אוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה לְכָל עוֹנוֹ וְחֲטָא עוֹנֵשׁ מִיּוֹת לְמַרְק
וְלֵהֶעֱבִיר הַלְּכָלוֹךְ וְהַפְּגַם וְכֵן בְּחִיבֵי
מִיתָה וְכֹרֵת אֵין פּוֹגְמִין כּוֹלָם בְּשׁוּוָה)
וְהַעוֹנֵשׁ שֶׁל קוֹרָה הִיָּה בְּאוֹפֵן
שֶׁהָיָה גַם מִן הַבְּלוּעִים וְגַם
מִן הַשְּׂרוּפִים¹⁹, שְׁגַבִּי
הַבְּלוּעִים כְּתִיב²⁰ וַיִּרְדּוּ,
וַיִּרְדָּה מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה (חֶסֶד
שֶׁעֵנִינוּ הַשְּׂפָעָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה),
וְעֵנֵן הַשְּׂרִיפָה הוּא מִלְּמִטָּה
לְמַעְלָה (גְּבוּרָה שֶׁעֵנִינוּ הַעֲלָאָה
מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה), כִּיּוֹן שֶׁפָּגַם
בְּשִׁנְיָ הַעֲנִינִים הֵן בְּעֵנִין חֲסִיד
וְהֵן בְּעֵנִין הַגְּבוּרָה.
וְנוֹסֵף עַל מַה שֶׁמְצִינּוּ
בְּמַחְלֻקַּת קָרַח שֶׁהִיָּתָה
מַחְלֻקַּת שְׁלֹא לְשֵׁם שְׁמִים²¹,
מְצִינּוּ עַל-דֶּרֶךְ-זֶה גַם
בְּקְדוּשָׁה וְלֵאחֲרֵי מִתְּן-תּוֹרָה,
גְּבִי שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ, שֶׁבְּזִמְנּוֹ
קִיָּמָא סִיְהֵרָא בְּאַשְׁלֵמוֹתָא²²,
חִירָח הִיָּה בְּשִׁלְמוֹתוֹ שֶׁנִּגְעַנְשׁ שְׁלֵמָה
הַמֶּלֶךְ עַל כֶּף שֶׁכֶּסֶף לֹא נִחְשָׁב
בְּזִמְיָ לְמֵאוּמָה, כִּי אֵין
חֲשִׁיבוֹת כֶּלָּל לְכֶסֶף (חֲסִידִים)
לְגַבִּי הַזֶּהָב (גְּבוּרוֹת)²³ כְּמִבּוֹא
בּוֹהֵר שְׁכוֹת הַשֶּׁמֶשׁ הַמֵּאִיר בְּעַפֵּר
הָאֵרֶץ שְׁבִין הַהָרִים עוֹשֶׂה זָהָב וְאֵלְמֵלֵא
חִיּוֹת רַעוֹת שֶׁנִּמְצְאוֹת שֵׁם הַרְבֵּה, לֹא
הִיוּ אֲנָשִׁים עֵנִים, וְעַל כֵּן כִּימֵי שְׁלֵמָה
אֵין כֶּסֶף נִחְשָׁב מֵאוּמָה כִּי בְּגַלֵּל תּוֹקֵף
הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ הַרְבֵּה זָהָב, וְאוֹתוֹ עֵפֶר הוּא
צַד הַדִּין (גְּבוּרָה), וְכִשְׁשֵׁלְמָה הַסְּתַכֵּל
בוֹ, שִׁיבָח וְאִמֵּר 'הַכּוֹל הִיָּה מִן הָעֵפֶר'.
וּבְהַמְשֵׁךְ דְּבִירֵי הַזֹּהָר נִאֵמַר שֶׁשְׁלֵמָה
טַעַם בּוֹהֵ כִי רָאָה שֶׁחִירָח מִתְּקַרֵּב
לְשֶׁמֶשׁ וְהִימִין מַחְבַּקְתָּ, וְהַשְּׂמֵאל תַּחַת
הָרֵאשׁ (כְּכָתוּב "שְׂמֵאלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי
וַיִּמֵּינוּ תַּחְבֻּקֵנִי") וְכִיּוֹן שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ וְחִירָח

(15) באב. מס' 31 (נדפס לאח"ז באוה"ת בראשית כרך ד תתיח, ב). (16) ראה גם סד"ה ואלה תולדות בתו"ח שם. (17) לקו"ת קרח נד, ב. ובכ"מ. (18) תניא פכ"ד. (19) סנהדרין קי, א. (20) קרח טז, ל-לג. (21) אבות פ"ה מ"ז. (22) שמו"ר פט"ו, כו. (23) מלכים"א י, כא. זח"א רנ, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 התקברו זו לזו, אמר מה עושה הימין והרי אינה אלא לקרב, מיד אין כסף
2 נחשב בימי שלמה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה דחית את הימין (צד
3 החסד), חייך שתצטרך לחסד בני אדם ולא תמצא. מיד סטתה השמש ממנגד
4 הירח והירח התחיל להחשיך, והיה שלמה מחזר על הפתחים ואומר 'אני
5 קהלת' ולא היה מי שיעשה איתו חסד,
6 כי הוא דחה את הימין ולא החשיב
7 אותו.
8 ולְכַאוֹרָה לא מובן מה החיסרון בכך
9 שהכסף, היינו החסד, לא נחשב, הרי
10 כֵּן הוא פְּאָמֶת, וְכַמְבָּאֵר
11 בְּכַמְּה מְקוֹמוֹת (וּבְקִיצוֹר בַּתְּנִיָּא²⁴)
12 בַּתְּנִיָּא²⁴) הַעֲנִין דְּכַמְּעַלַת
13 הַזְּהָב מִידַת הַגְּבוּרָה עַל הַפְּסָף
14 מִידַת הַחֲסָד?
15 וּמְבָאֵר ה'צִמְח צְדָק',
16 שְׁבִשְׁבִיל הַבִּירוּרִים של הטוב
17 מהרע יֵשׁ צוֹרֵךְ בַּחֲסָדִים,
18 וְדוֹקָא עַל-יְדֵי-זָה יְכוּלִים
19 הַגְּבוּרוֹת לְהִיּוֹת כְּדָבְעִי. וְלָכֵן,
20 הִגָּה עֲתָה בּוֹמֵן הַגְּלוּת בְּיָמֵן
21 הַבִּירוּרִים, צְרִיכִים הַלְוִיִּם
22 שְׁעִינִים גְּבוּרוֹת לְהִיּוֹת טְפָלִים
23 לְכַהֲנִים²⁵ שְׁעִינִים חֲסָד. וְדוֹקָא
24 לְעִמִּיד בִּימֹת הַמְּשִׁיחַ, לְאַחֲרֵי
25 גָּמַר כָּל הַבִּירוּרִים, כְּאֲשֶׁר כָּבַר
26 לֹא תִהְיֶה מְצִיאוֹת של רע, כִּי יִקְרִינִים
27 הַיַּעֲרֹד "אֵת רוּחַ הַטּוֹמְאָה
28 אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ"²⁶,
29 וְהַעֲבֹדָה תִּהְיֶה בְּקִדּוּשָׁה
30 בְּלִבָּה, אֲזִי יִהְיוּ הַגְּבוּרוֹת
31 לְמַעֲלָה לְגַמְרֵי מֵהַחֲסָדִים.
32 ג) וּבַעֲנִין מַעֲלַת הַגְּבוּרוֹת עַל
33 הַחֲסָדִים - מְבָאֵר ה'צִמְח
34 צְדָק' שָׁם, שְׁזָהוּ עַל-דֶּרֶךְ
35 מַעֲלַת ה'מְסִירוֹת נִפְשׁ'
36 (הַעֲלָאָה) עַל עֶסֶק הַתּוֹרָה
37 וּמַצּוֹת (הַמְּשַׁכָּה), שְׁעַל-יְדֵי
38 תּוֹרָה וּמַצּוֹת נַעֲשֶׂה יַחֲדָה
39 חִיבֹר וְהַמְּשַׁכָּה פְּנִימִית של ו"ה
40 האותיות האחרונות של שם הוי',
41 המידות העליונות (זעיר אנפין)
42 והמלכות, וְעַל-יְדֵי מְסִירוֹת-נִפְשׁ³²

נַעֲשֶׂה יַחֲדָה²⁷, האותיות הראשונות של שם הוי' הנעלות יותר
שְׁעִינֵינוּ של 'יחוד' זה הוא הַתְּגַלּוּת 'עֲתִיק' בחינת 'עתיק יומין'
שבבחינת ה'כתר' שלמעלה מעשר הספירות, שְׁלֹכֵן אֵין טַעַם המובן
ומושג בשכל עַל מְסִירוֹת-נִפְשׁ, בִּינּוֹן שְׁזָהוּ עֲנִין הַקְּשׁוֹר עִם
בְּחִינַת 'עֲתִיק' שְׁלֹמְעֵלָה
מֵהַשְׁתַּלְּשְׁלוֹת (וּבְנִפְשׁ הָאָדָם,
הַרִי זֶה בְּחִינַת עֲצָם הַנִּפְשׁ
שְׁלֹמְעֵלָה מִכַּחוֹת פְּנִימִיִּים²⁸
המלוכשים בגוף לפי ערכו ויכולת
הקליטה שלו). וְזָהוּ גַם מָה
שְׁמַצִּינוּ שְׁפָאֲשֵׁר ה'בֵּית'
יוֹסֵף' לֹא זָכָה לְאַתּוֹקְדָא עַל
קִדּוּשַׁת שְׁמִיָּה רַבָּא, להישרף על
קדושת השם הגדול, היינו למסור את
נפשו על קידוש השם, הִגָּה אָף
שְׁעַל-יְדֵי-זָה קִיָּם יוֹתֵר תּוֹרָה
וּמַצּוֹת, הַרִי זֶה נִחְשָׁב לְעִנּוּן
שֶׁל עוֹנֵשׁ²⁹ והעדר הזכות לגביו.
וְזָהוּ גַם דְּיוּק לְשׁוֹן הַזְּהָר³⁰
"גּוֹפָא דְלָא סְלִיק בֵּיהּ נְהוֹרָא
דְּנִשְׁמָתָא מְבַטְשִׁין לִיהּ וְסְלִיק
בֵּיהּ נְהוֹרָא, גּוֹף שֶׁלָּא עוֹלָה [נדלק
ומאיר] בו אור הנשמה, מבטשים אותו
ועולה בו האור, סְלִיק דְּיֻקָּא,
חֲזוּהָ מְדִיִּיק וְאוֹמֵר "סְלִיק", כלומר
עולה, הִינּוּ, שְׁלֹא מְסַפִּיק שְׁיֵשׁ
בו אור, אֲלֵא הָאֹר הָאֹר צְרִיף
לְהִיּוֹת "סְלִיק בֵּיהּ", בְּדֶרֶךְ
הַעֲלָאָה ולא רק בדרך המשכה.
וְיֵשׁ לְקִשְׁרָה זֶה עִם מָה שְׁכַתּוּב
בְּפִרְשֵׁתָנוּ³¹ וְיִתְּנֵן לָךְ הָאֱלֹקִים
גּוֹ', שָׁם אֱלֹקִים דְּיֻקָּא, הַכּוּתּוּב
מְדִיִּיק וְאוֹמֵר שֶׁהַבְּרָכָה תְּבוּא מִשֶּׁם
אֲלוֹקִים, מִידַת הַגְּבוּרָה, בִּינּוֹן
שְׁדוֹקָא עַל-יְדֵי הַגְּבוּרוֹת
נִמְשָׁף תּוֹסֶפֶת אֹר, כְּפִנְזָר
לְעִיל בְּשִׁיחוֹת שְׁנֵאמְרוּ בַּהַתּוֹעֵדוֹת זֹו
בְּאִרוֹכָה³².

וְיֵשׁ לְקִשְׁרָה זֶה עִם מָה שְׁכַתּוּב בְּפִרְשֵׁתָנוּ³¹ וְיִתְּנֵן לָךְ הָאֱלֹקִים גּוֹ', שָׁם אֱלֹקִים
דְּיֻקָּא, בִּינּוֹן שְׁדוֹקָא עַל-יְדֵי הַגְּבוּרוֹת נִמְשָׁף תּוֹסֶפֶת אֹר, כְּפִנְזָר לְעִיל
בְּאִרוֹכָה³².

(24) פ"נ. (25) ראה גם לקו"ת שם, ג. (26) זכר' יג, ב. (27) ראה גם לקו"ת אמור לג, ג. בלק עה, ב. (28) ראה גם תו"א מג"א צט, ב. לקו"ת ויקרא ד, ג. (29) מגיד מישרים ר"פ בראשית סד"ה הלא לך למינדע. פ' אמור ד"ה אח"כ פי' לי. פ' בחוקותי ד"ה ביום הנזכר. ובכ"מ. (30) ח"ג קסח, א. (31) כז, כח. (32) בשיחות שלפני המאמר - ס"ט (תורת מנחם - התוועדויות חמ"א ע' 289 ואילך).